МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київський національний лінгвістичний університет
Факультет германської філології і перекладу
Кафедра теорії і практики перекладу з

англійської мови

Представлено на кафедру_____
(дата, підпис секретаря кафедри)
Рецензування _____

_____
(кількість балів, «до захисту» («на доопрацювання»),
дата, підпис керівника курсової роботи)
Захист _____
(кількість балів, дата, підпис викладача)
Підсумкова оцінка_____

_____
(кількість балів, оцінка за 4-х бальною системою,
дата, підпис викладача)

КУРСОВА РОБОТА

З ПЕРЕКЛАДУ

КАТЕГОРІЯ МОДАЛЬНОСТІ В ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТАХ: ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ

Федосюк Марії
студентки групи МЛа 09-21

Керівник курсової роботи___

(підпис)

кандидат філологічних наук, доцент

Катерина Подсєвак

Київ – 2024

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Kyiv National Linguistic University
Faculty of German Philology and Translation
Department of theory and practice of translation from
English language

Submitted to the department _____
(date, signature of the secretary of the department)
Reviewing _____
_____
(the number of points, "before defense" ("for revision")),
date, signature of coursework supervisor)
Protection _____
(number of points, date, teacher's signature)
Final assessment_____
_____
(number of points, evaluation according to the 4-point system,
date, teacher's signature)

TERM PAPER

IN TRANSLATION

CATEGORY OF MODALITY IN LEGAL TEXTS: TRANSLATION ASPECT

Fedosiuk Mariia
student group MLa 09-21

Supervisor _____
(signature)
candidate of philological sciences,
associate professor
Kateryna Podsievak

Kyiv – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП 4

1.1 Визначення модальності в лінгвістиці та класифікація модальних дієслів та виразів 7

1.2 Лексичні та фонетичні засоби вираження суб'єктивної модальності 9

1.3 Основні способи та специфіка перекладу модальних дієслів 11

Висновки до Розділу 1 13

2.1 Практичний аналіз передачі модальності при перекладі юридичних текстів з англійської мови на українську 14

2.2 Переклад суб'єктивної модальності висловлення у писемній комунікації 17

2.3 Особливості перекладу модальних дієслів у юридичних текстах 20

Висновки до Розділу 2 23

ВИСНОВКИ 25

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 27

ДОДАТОК 31

РЕЗЮМЕ 42

ВСТУП

Актуальність дослідження. Дослідження категорії модальності в юридичних текстах та її перекладного аспекту має значну актуальність у кількох сферах. Модальність, яка охоплює поняття необхідності, обов’язку, дозволу та можливості, ускладнює процес перекладу, особливо у текстах юридичної галузі. Відповідно, це дослідження спрямоване на висвітлення проблем, з якими зіштовхуються перекладачі, коли мають справу з юридичними текстами.

Крім того, вивчення модальності в правових текстах має наслідки для міжкультурної комунікації та зусиль з гармонізації законодавства. Різні правові системи та мовні традиції можуть по-різному концептуалізувати модальність, що призводить до потенційних непорозумінь і розбіжностей у правових тлумаченнях. Досліджуючи трансляційний аспект модальності, дослідники можуть визначити загальні виклики та розробити стратегії подолання мовних і культурних прогалин у правовому контексті.

Модальність в лінгвістиці та перекладознавстві досліджували такі вчені: Г.О. Безпалова, Т. В. Ільїна, О. В. Карпінська, Н.В. Кравець, Т. В. Марушко, Т. А. Палій, М. Ю. Шкляр

Об'єктом дослідження є категорія модальності.

Предметом дослідження є способи відтворення українською мовою категорії модальності в англомовних юридичних текстах.

Мета дослідження полягає в аналізі специфіки вираження модальності в юридичних текстах та її вплив на процес перекладу. Вивчити методи та стратегії перекладу модальності, які дозволяють зберегти точність і юридичну ефективність оригінального тексту.

Відповідно до мети дослідження можна виділити такі **завдання:**

1. Проаналізувати різноманітні аспекти модальності в юридичних текстах, включаючи способи вираження необхідності, обов'язку, можливості, дозволу та інші.

2. Вивчити особливості вираження модальності в англійській і українській мові юридичних системах.

3. Визначити труднощі перекладу модальності та ідентифікувати стратегії їх подолання.

4. Провести аналіз відповідності перекладених текстів оригіналу з урахуванням модальності та контексту юридичної текстів.

Матеріалом дослідження слугували 50 фрагментів з Європейської конвенції з прав людини, Конвенції про права дитини, відібрані методом суцільної вибірки, які містять різні способи вираження категорії модальності, та їх переклад українською мовою.

В роботі застосовано такі **методи дослідження** :

1. Аналіз текстів: Цей метод включає аналіз декількох юридичних текстів, як оригіналів, так і їх перекладів, для виявлення та порівняння модальних конструкцій.

2. Корпусний аналіз: Цей метод передбачає використання корпусів текстів для аналізу вживання модальних форм у юридичних текстах та їх перекладі.

3. Когнітивний аналіз: Цей підхід вивчає, як люди сприймають та розуміють модальні конструкції у юридичних текстах, як це впливає на їхнє рішення чи інтерпретацію правових документів та як ці аспекти можуть вплинути на їх переклад.

Науковою новизною є виявлення того, як модальність впливає на розуміння та застосування законодавства, робить акцент на труднощах перекладу модальних конструкцій та пропонує стратегії для їх вдалим відтворенням у перекладі.

Практична значущість цього дослідження полягає в тому, що воно допомагає перекладачам та юристам зрозуміти та ефективно впоратися з викликами перекладу правових текстів, особливо з урахуванням модальних відтінків. Вивчення модальності сприяє поліпшенню якості перекладу, дозволяючи зберігати точність і правову сутність оригінального тексту. Крім

того, це дослідження може стати основою для розробки методичних матеріалів та підручників для перекладачів, а також надати підґрунтя для вдосконалення законодавства щодо міжнародного правозастосування та міжкультурного спілкування.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів із висновками до них, загальних висновків, списку використаної літератури, списку ілюстративних джерел, додатку та резюме.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «МОДАЛЬНІСТЬ»

1.1 Визначення модальності в лінгвістиці та класифікація модальних дієслів та виразів

У лінгвістиці модальність відноситься до граматичної та семантичної категорії, яка виражає ставлення мовця, думку, впевненість, можливість, необхідність, обов'язок, дозвіл, здатність або передбачення стосовно дії чи події, описаної в реченні [5]. Це додає сенсу до висловлювань, окрім простого опису, дозволяючи ораторам висловлювати свої суб'єктивні судження та точки зору.

Модальні дієслова та вирази є мовними засобами, які використовуються для передачі модальності в мові. Їх можна класифікувати на кілька категорій залежно від їх функції та значення [11]:

1. Епістемічна модальність: ця категорія відноситься до судження мовця про ймовірність або достовірність твердження. Він виражає оцінку мовця правдивості чи вірогідності пропозиції. Модальні дієслова та вирази, що використовуються для епістемічної модальності, включають (зокрема в англійській мові):

Модальні дієслова: can (може), could (міг), may (може), might (міг), must (повинен), shall (повинен), should (слід), will (буде), would (буде).

Вирази: it is possible that, it is probable that, it is likely that, it seems that, I think that, I believe that

2. Деонтична модальність: деонтична модальність пов'язана з вираженням необхідності, обов'язку, дозволу чи заборони щодо дії, описаної в реченні. Воно вказує на те, що потрібно, дозволено або заборонено відповідно до соціальних норм, правил або приписів [28]. Модальні дієслова та вирази, що використовуються для деонтичної модальності, включають [8]:

Модальні дієслова: must (повинен), have to (повинен), should (слід), ought to (слід), shall (повинен), will (буде), would (буде), may (може), might (міг)

Вирази: it is necessary that, it is obligatory that, it is permitted that, it is prohibited that, one should, one must

3. Динамічна модальність: динамічна модальність стосується здатності, здатності або можливості виконання дії. Він вказує на фізичну або розумову здатність виконувати описану дію [11, с. 180]. Модальні дієслова та вирази, що використовуються для динамічної модальності, включають:

Модальні дієслова: can (може), could (міг), may(може), might (міг)

Вирази: be able to, be allowed to, have the option to, be capable of, have the ability to

4. Доказова модальність: доказова модальність стосується джерела або якості інформації та того, як мовець знає про пропозицію. Він вказує, чи базується інформація на прямих доказах, висновках, чутках чи припущеннях. Модальні дієслова та вирази, що використовуються для доказової модальності, включають:

Модальні дієслова: must (повинен), should (слід), ought to (слід), might (міг), may (може)

Вирази: I heard that, I saw that, apparently, allegedly, supposedly

5. Коренева й епістемічна модальність: це розрізнення стосується того, чи модальне значення є внутрішнім для самої пропозиції (коренева модальність) чи походить від оцінки пропозиції мовцем (епістемічна модальність). Модальні дієслова, такі як «must» і «may», можуть виражати як кореневу, так і епістемічну модальність залежно від контексту [12, с. 156].

Модальність відіграє фундаментальну роль у формуванні значення та тлумаченні тверджень у різних контекстах, включаючи повсякденну розмову, літературу, академічний дискурс та юридичні документи. Розуміючи класифікацію модальних дієслів і виразів, лінгвісти можуть проаналізувати,

як мовці передають свою позицію, точку зору та рівні впевненості в спілкуванні [1, с. 135].

Розуміння нюансів модальних дієслів і виразів має вирішальне значення для ефективної комунікації, оскільки дозволяє мовцям точно передати свої наміри, ставлення та переконання. Наприклад, в академічній літературі автори часто використовують модальні дієслова, щоб застрахувати свої твердження або вказати рівень певності своїх аргументів. У юридичних документах модальні вирази використовуються для визначення прав, обов'язків, дозволів і умов з максимальною ясністю.

Класифікація модальних дієслів і виразів дає цінну інформацію про те, як користувачі мови виражають модальність у спілкуванні. Вивчаючи функцію та значення модальних елементів, можна розшифрувати шари інтерпретації та наміру, закодовані в мовних виразах, збагачуючи наше розуміння людської мови та взаємодії [9, с. 75].

Ця класифікації забезпечують основу для розуміння різноманітних способів, за допомогою яких модальні дієслова та вирази сприяють нюансованому вираженню модальності в мові. Освоївши використання модальних дієслів і виразів, мовці можуть передавати свої погляди, переконання та судження у спілкуванні точно та зрозуміло.

1.2 Лексичні та фонетичні засоби вираження суб'єктивної модальності

Лексичні та фонетичні засоби є потужними інструментами у мові для передачі суб'єктивної модальності, дозволяючи мовцям і письменникам висловлювати особисті думки, ставлення, емоції та невизначеність у спілкуванні. Ці мовні засоби відіграють вирішальну роль у формуванні тону, перспективи та нюансів повідомлення, додаючи глибини та складності вираження суб'єктивних переживань [2, с. 94].

У сфері лексичних засобів модальні дієслова виділяються як універсальні засоби вираження суб'єктивної модальності. Такі модальні дієслова, як can (може), could (міг), may (може), might (міг), must (повинен),

shall (повинен), should (слід), will (буде), would (буде) мають різні відтінки значення, вказуючи на ступінь можливості, обов'язку, дозволу і необхідність. Наприклад, використання «should» у висловлюванні на кшталт «You should consider all options before making a decision» передбачає рекомендацію чи пропозицію, що відображає суб'єктивну точку зору мовця на це питання.

Крім того, прислівники та прикметники відіграють значну роль у передачі суб'єктивних оцінок і ставлень. Такі слова, як «fortunately», «unfortunately», «surprisingly», «wonderful», «terrible», «amazing» і «awful» додають суб'єктивних відтінків у висловлювання, дозволяючи ораторам і авторам висловлювати свої емоційні відповіді чи судження. Наприклад, опис фільму як «brilliant» або «disappointing» відображає суб'єктивну оцінку мовця його якості чи впливу [8, с. 140].

Крім того, оціночна мова забезпечує прямий засіб вираження суб'єктивної модальності шляхом експліцитної передачі судження чи оцінки. Такі слова та фрази, як «excellent», «praiseworthy», «unacceptable», «critically acclaimed» і «a disaster», чітко вказують на суб'єктивну позицію оратора щодо конкретної теми чи проблеми. Ці оціночні вислови служать для того, щоб висвітлити особисту точку зору мовця та сформувати загальний тон спілкування.

Звертаючись до фонетичних засобів, інтонація постає як найважливіший елемент у вираженні суб'єктивної модальності в розмовній мові. Зміни висоти, наголосу та ритму можуть передати емоційний стан, наголос і невпевненість, тим самим впливаючи на інтерпретацію повідомлення мовця. Підвищення інтонації в кінці речення може вказувати на питання або невпевненість, тоді як спадна інтонація може сигналізувати про впевненість або твердження. Наприклад, та сама заява " You're coming? " з підвищенням інтонації може передати невпевненість або здивування, тоді як «You're coming» з пониженою інтонацією виражає впевненість або очікування [3, с. 27].

Крім того, просодія, що охоплює такі особливості, як темп, гучність і паузи, сприяє суб’єктивному тону мови. Повільніший темп і тихіша гучність можуть свідчити про споглядання, серйозність або співпереживання, тоді як швидший темп і більша гучність можуть передати хвилювання, терміновість або ентузіазм. Крім того, стратегічні паузи можуть підкреслювати певні слова чи фрази, дозволяючи мовцям передати наголос або створити напругу для драматичного ефекту.

Включення виразних звуків, включаючи вставні слова, вигуки та звукоподражальні слова, додає розмовній мові ще більшої глибини та емоційного резонансу. Такі звуки, як "wow," "oh," "ah," "hmm," "ugh," передають подив, вагання, згоду, розчарування чи інші емоції, залежно від контексту та інтонації. Ці експресивні звуки служать спонтанним проявом суб'єктивних переживань мовця, збагачуючи спілкування достовірністю та емоційністю [5, с. 212].

Підсумовуючи, лексичні та фонетичні засоби забезпечують багаті ресурси для вираження суб’єктивної модальності в мові, дозволяючи ораторам і письменникам ефективно передавати свої особисті точки зору, ставлення, емоції та невизначеність. Використовуючи ці лінгвістичні засоби з увагою до контексту та аудиторії, комунікатори можуть сприяти глибшим зв’язкам, передавати нюанси значення та залучати інших на глибокому рівні.

1.3 Основні способи та специфіка перекладу модальних дієслів

Переклад модальних дієслів створює унікальні проблеми через нюанси значення та культурні відмінності між мовами. Модальні дієслова виражають низку значень, включаючи можливість, необхідність, обов’язок, дозвіл, здатність і ймовірність. При перекладі модальних дієслів потрібно враховувати як буквальне значення дієслова, так і його контекстуальні наслідки.

Перекладачі також можуть використовувати перефразування, щоб ефективніше передати значення модальних дієслів. Замість того, щоб

перекладати модальне дієслово безпосередньо, вони можуть перефразувати речення, щоб виразити ту саму модальність, використовуючи інші слова чи структури [27].

Іншим фактором, який слід враховувати при перекладі модальних дієслів, є культурний контекст і лінгвістичні звичаї мови перекладу. Різні мови можуть мати різні способи вираження модальності, і перекладачі повинні бути чутливими до цих відмінностей. Наприклад, у деяких мовах певні модальні вирази можуть бути більш формальними чи неформальними, ніж їхні еквіваленти в англійській мові, що потребує коригування для підтримки відповідного регістру та тону [4, с. 303].

Крім розгляду значення самого модального дієслова, перекладачі повинні звертати увагу на його граматичні та синтаксичні функції в реченні. Модальні дієслова часто взаємодіють з іншими елементами речення, такими як допоміжні дієслова, інфінітиви або герундій. Забезпечення збереження цих структурних зв’язків у перекладі має важливе значення для підтримки ясності та точності.

Крім того, перекладачі повинні пам’ятати про прагматичні наслідки модальних дієслів у мові оригіналу та про те, як вони можуть відрізнятися в мові перекладу. Наприклад, англійське модальне дієслово «could» може виражати як минулі здібності, так і ввічливі прохання. У мовах, де ці функції виражені по-різному, перекладачам може знадобитися адаптувати переклад відповідно, щоб ефективно передати запланований зміст [7, с. 69].

Загалом, переклад модальних дієслів вимагає ретельного розгляду їх значення, контексту, граматичних функцій і прагматичних наслідків. Застосовуючи комбінацію стратегій, включаючи пошук еквівалентних дієслів, перефразування та адаптацію до культурних і мовних традицій, перекладачі можуть гарантувати, що модальність оригінального тексту передається точно й ефективно в перекладі.

Висновки до Розділу 1

Теоретико-методологічні аспекти дослідження поняття "модальність" включають в себе аналіз різноманітних теорій і підходів, що стосуються специфіки та функцій модальних слів та конструкцій у мові. Модальність в лінгвістиці визначається як властивість деяких словесних одиниць виражати ступінь можливості, обов'язку, дозволу, бажання тощо. Це поняття є важливим для розуміння та аналізу мовних структур, оскільки модальні слова та конструкції несуть в собі велику семантичну й прагматичну навантаженість.

У рамках теоретичного аспекту дослідження вивчаються різноманітні підходи до класифікації модальних слів та їх функцій у мові. Одним із ключових питань у такому аналізі є розрізнення між модальністю як семантичною категорією і модальністю як граматичною категорією. Перша визначається через семантичний вплив на значення дії, друга — через граматичні та синтаксичні особливості [6].

Методологічні аспекти дослідження модальності включають в себе використання різноманітних методів аналізу мовних даних, таких як семантичний аналіз текстів, синтаксичний розбір модальних конструкцій, а також експериментальні методи дослідження, що дозволяють вивчити реакції мовців на модальні висловлювання.

До важливих завдань у дослідженні модальності відноситься також вивчення мовно-культурних варіацій у вживанні модальних слів та конструкцій у різних мовних спільнотах. Це дозволяє краще розуміти вплив культурних чинників на сприйняття та вживання мови.

РОЗДІЛ 2.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ВИКЛИКИ КАТЕГОРІЇ МОДАЛЬНОСТІ В ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТАХ

2.1 Практичний аналіз передачі модальності при перекладі юридичних текстів з англійської мови на українську

Під час практичного аналізу передачі модальності під час перекладу юридичних текстів з англійської мови українською виникає кілька складних міркувань, які підкреслюють тонкощі як мов, так і правових систем. Модальність, що охоплює поняття необхідності, обов'язку, дозволу та можливості, відіграє вирішальну роль у правовому дискурсі, формуючи тлумачення та застосування законів. Для ефективного перекладу модальності потрібне глибоке розуміння не лише мовних структур, а й правових принципів і культурних нюансів [13, с. 60].

1. *The Venice Commission wishes to acknowledge the contribution of the Bingham Centre for the Rule of Law, notably for the compilation of the selected standards in part III* - Венеційська Комісія є вдячною Центрові Бінґема, зокрема за складання переліку вибраних стандартів, наведеного в частині III

У цьому прикладі речення "The Venice Commission wishes to acknowledge..." включає суб'єкт ("The Venice Commission") і дієслово ("wishes to acknowledge"), але ці елементи були опущені в перекладі через очевидність з контексту. Отже, опущення дозволяє зробити переклад більш лаконічним і зрозумілим без втрати сенсу.

2. *this Directive shall not apply to the following territories* - Директива не застосовується до таких територій

В реченні суб'єкт ("this Directive") також був опущений у перекладі, так як з контексту зрозуміло, що мова йде про ту саму директиву.

3. *Member States shall lay down detailed rules* - держави-члени встановлюють детальні правила

У прикладі суб'єкт ("Member States") опущено в перекладі, оскільки очевидно з контексту, що мова йде про дії держав-членів. Опущення в цих перекладах допомагає зробити текст більш компактним і зрозумілим, адже відсутність додаткових деталей не впливає на розуміння сенсу речення в даному контексті.

4. *Is effective legal protection of individual human rights vis-à-vis infringements by private actors guaranteed?* - Чи гарантовано дієвий юридичний захист індивідуальних людських прав від їх порушення суб'єктами приватного сектору?

У цьому прикладі, в питанні відсутній в перекладі фрагмент "vis-à-vis infringements by private actors", але в перекладі цей фрагмент було додано, щоб краще передати контекст і забезпечити чіткіше розуміння сенсу питання.

5. *Are regulations adopted without delay when required by legislation?* - Чи ухвалення підзаконних актів відбувається без затримки, якщо того вимагає законодавство?

В питанні також відсутній в перекладі фрагмент "when required by legislation", проте в перекладі він був доданий, щоб уточнити умови, за яких приймаються регуляції.

6. *Supremacy of the law* - Ієрархічна вищість приписів актів права

У прикладі фраза перекладач вирішив додати додаткову пояснювальну інформацію ("приписів актів права"), щоб уточнити сенс та забезпечити краще розуміння терміну "Supremacy of the law". В прикладах додавання в перекладі допомагає зберегти точність і зрозумілість оригінального тексту, додаючи або уточнюючи деякі елементи, щоб краще передати його сенс чи контекст.

7. *The defendant shall provide full cooperation with the investigation* - Повинен бути забезпечений повний взаємодія відповідача з розслідуванням

У прикладі оригінальне речення має порядок слів, де суб'єкт (відповідач) з'являється перед дієсловом ("shall provide"). В перекладі ця

фраза була транспонована, щоб забезпечити більш граматично правильну конструкцію в українській мові, де спочатку йде дієслово, а потім суб'єкт.

8. *The parties hereby agree to waive any and all claims arising from this contract* - Сторони на цьому етапі погоджуються відмовитися від усіх претензій, що виникають з цього контракту

В прикладі оригінальне речення має порядок слів, де фраза "to waive any and all claims arising from this contract" слідує за "The parties hereby agree". У перекладі ця фраза була переміщена перед "The parties hereby agree", щоб краще відображати граматичну конструкцію українською мовою.

9. *The court shall have exclusive jurisdiction over any disputes arising from this agreement* - Суд буде мати виключну юрисдикцію у відношенні будь-яких спорів, які виникають з цього договору

У прикладі оригінальне речення має порядок слів, де суб'єкт (суд) передує дієслову ("shall have"). У перекладі ця фраза також була транспонована, щоб забезпечити граматичну правильність в українській мові.

10. *Does the action of the executive branch conform with the Constitution and other laws?* - Чи дії виконавчої влади відповідають Конституції та іншим приписам права?

У перекладі конкретизовано "та іншим приписам права" для того, щоб уточнити, що мова йде не лише про Конституцію, а й про будь-які інші закони та нормативні акти.

11. *Furthermore, public authorities must actively safeguard the fundamental rights of individuals vis-à-vis other private actors*. - До того ж, органи публічної влади мають в активний спосіб охороняти засадничі права особи від їх порушення іншими приватними суб’єктами

У перекладі конкретизовано "від їх порушення іншими приватними суб’єктами", щоб конкретизувати, які саме дії повинні бути прийняті органами публічної влади для захисту прав осіб.

2.2 Переклад суб’єктивної модальності висловлення у писемній комунікації

Суб’єктивна модальність висловлення в писемній комунікації відображає власні переконання, оцінки, погляди та емоції автора щодо подій, ситуацій або фактів, які він описує. Це може включати вираження прагнень, сумнівів, сподівань, бажань та інших особистих почуттів [14, с. 61].

Іноді суб’єктивна модальність може бути передана через тон письма або через ритм та структуру речення. Наприклад, короткі, емоційно забарвлені речення можуть передавати авторські почуття та впевненість. Важливо розрізняти суб’єктивні висловлення від об’єктивних фактів у писемній комунікації, особливо у важливих контекстах, таких як ділові листи, наукові статті або офіційні документи. Хоча суб’єктивні висловлення можуть додати особистого тону та емоційності до тексту, вони також можуть вплинути на сприйняття повідомлення та його авторитет.

1. *"The court may consider the evidence presented."*

"Суд може розглянути представлені докази."

У цьому прикладі, модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "може" передає цей сенс. Однак, додавання слова "можливо" або "можливо, що" ("Суд може, можливо, розглянути представлені докази") може додати суб'єктивного відтінку, вказуючи на те, що суд може або не може розглянути докази залежно від обставин.

2. *"The defendant may be found liable for damages."*

"Відповідач може бути знайдений винним у заподіянні шкоди."

Модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "може" передає цей сенс. Додавання слова "можливо" або "можливо, що" ("Відповідач може, можливо, бути знайдений винним у заподіянні шкоди") може вказати на те, що рішення щодо винності відповідача є неоднозначним або може бути зміненим.

3. *"The claimant may choose to withdraw the complaint."*

"Позивач може вирішити відкликати скаргу."

Модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "може" передає цей сенс. Додавання слова "вірогідно" або "вірогідно, що" ("Позивач може, вірогідно, вирішити відкликати скаргу") може вказати на те, що вирішення про відкликання скарги є ймовірним, але не обов'язковим.

4. *"The court may rule in favor of the plaintiff."*

"Суд може винести рішення на користь позивача."

У цьому прикладі, модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "може" передає цей сенс. Додавання фрази "вірогідно" або "вірогідно, що" ("Суд може, вірогідно, винести рішення на користь позивача") підкреслить, що вирішення суду є можливим, але не є обов'язковим [29, с. 55].

5. *"The defendant may be entitled to compensation."*

"Відповідач може мати право на компенсацію."

У цьому прикладі, модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "може" передає цей сенс. Додавання слова "можливо" або "можливо, що" ("Відповідач може, можливо, мати право на компенсацію") підкреслить, що питання компенсації є неоднозначним або потребує подальшого розгляду.

6. *"The witness may have misinterpreted the events."*

"Свідок, можливо, неправильно тлумачив події."

Модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "можливо" передає цей сенс. Додавання слова "можливо" підкреслить, що тлумачення свідком подій є предметом сумніву або може бути неточним.

7. *"The decision may be appealed."*

"Рішення може бути оскаржено."

У цьому прикладі, модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "може" передає цей сенс. Додавання слова "вірогідно" або "вірогідно, що" ("Рішення може, вірогідно, бути оскаржено") підкреслить, що оскарження рішення є ймовірним, але не є обов'язковим.

8. *"The jury may find the defendant guilty."*

"Судова громада може визнати відповідача винним."

Модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "може" передає цей сенс. Додавання фрази "вірогідно" або "вірогідно, що" ("Судова громада може, вірогідно, визнати відповідача винним") підкреслить, що рішення судової громади щодо винності відповідача є можливим, але не є обов'язковим.

9. *"The parties may reach a settlement agreement."*

"Сторони можуть досягти угоди про урегулювання."

Модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "можуть" передає цей сенс. Додавання слова "можливо" або "можливо, що" ("Сторони можуть, можливо, досягти угоди про урегулювання") підкреслить, що досягнення угоди є можливим, але не є обов'язковим.

10. *"The judge may exercise discretion in sentencing."*

"Суддя може використовувати власний розсуд при визначенні покарання."

У цьому прикладі, модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "може" передає цей сенс. Додавання слова "власний" або "власний розсуд" ("Суддя може використовувати власний розсуд при визначенні покарання") підкреслить, що суддя має право використовувати свій особистий судовий розсуд у цьому питанні.

Суб’єктивна модальність вираження в письмовій комунікації стосується використання мови для передачі особистих думок, ставлень, переконань та

емоцій. На відміну від об’єктивних тверджень, які подають факти та інформацію без особистої упередженості, суб’єктивні висловлювання відображають точку зору, досвід і цінності автора. Цей тип модальності відіграє вирішальну роль у різних формах письмового спілкування, включаючи есе, статті, листи, творче письмо та публікації в соціальних мережах [15, с. 18].

Таким чином, суб’єктивна модальність збагачує письмове спілкування, дозволяючи авторам висловлювати свої унікальні точки зору, думки, емоції та досвід. Використовуючи суб’єктивну мову, письменники можуть зацікавити читачів на глибшому рівні, викликати співчуття та сприяти зв’язкам через спільні цінності та переконання. Проте для авторів важливо врівноважувати суб’єктивне висловлювання з об’єктивністю, особливо в контекстах, де фактична точність і неупередженість є найважливішими.

Ці приклади демонструють, як додавання певних слів або фраз може надати суб'єктивного відтінку перекладеним юридичним текстам, відображаючи можливість, ймовірність або невизначеність у прийнятті рішення.

2.3 Особливості перекладу модальних дієслів у юридичних текстах

Знаходження відповідних еквівалентів для модальних дієслів між мовами може бути складним завданням, оскільки різні мови можуть мати власні унікальні конструкції для вираження модальності. Перекладач повинен знати різні способи вираження модальності в обох мовах та обирати той, який краще відтворює смисл та інтенцію вихідного тексту. У різних мовах можуть існувати відмінності у використанні модальних дієслів та їхніх сполучень з іншими частинами мови. Наприклад, англійська мова використовує модальні дієслова (shall, will, should, may, might, must, can, could) у поєднанні з безособовими формами дієслів для вираження модальності, тоді як українська мова може використовувати різні граматичні конструкції та слова для вираження подібних значень [16, с. 23].

Переклад модальних дієслів у юридичних текстах потребує урахування правових та культурних нюансів обох мовних середовищ. Правові системи різних країн можуть мати власні термінологічні відмінності та конвенції, які впливають на вибір та інтерпретацію модальних дієслів. Крім того, культурні особливості можуть впливати на способи вираження модальності та вимоги щодо формальності чи діловитості в мові. У юридичних текстах точність та юридична відповідність є надзвичайно важливими [22, с. 31]. Перекладач повинен враховувати не лише граматичні та лексичні аспекти, але й забезпечити відповідність між перекладеним текстом та вимогами законодавства чи правової практики відповідної країни.

1. *"The defendant must attend the court hearing."*

"Відповідач повинен взяти участь у судовому засіданні."

У цьому прикладі, модальне дієслово "must" в англійському тексті виражає обов'язок. Український еквівалент "повинен" також передає цей сенс. Переклад вірно відображає правовий обов'язок відвідати судове засідання. Однак, в українському перекладі використовується слово "засідання" замість "слухання", що може бути звичайною практикою в юридичних текстах українською мовою.

2. *"The tenant may terminate the lease agreement with two weeks' notice."*

"Орендар може розірвати договір оренди з двотижневим попередженням."

У цьому прикладі, модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість чи дозвіл. Український переклад "може" передає аналогічний сенс. Переклад відображає право орендаря розірвати договір оренди з попередженням за два тижні. Проте, важливо зазначити, що в українському перекладі використано "з попередженням", щоб точніше передати сенс вимоги щодо попереднього повідомлення про розірвання договору.

3. *"The contract may be terminated by either party with thirty days' notice."*

"Договір може бути розірваний будь-якою зі сторін з тридцятиденним попередженням."

У цьому прикладі, модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "може" передає цей сенс. Переклад відображає право будь-якої зі сторін розірвати договір з попередженням за тридцять днів.

4. *"The plaintiff should submit the evidence within fourteen days of filing the complaint."*

"Позивач повинен надати докази протягом чотирнадцяти днів з моменту подання скарги."

Модальне дієслово "should" в англійському тексті виражає рекомендацію. Український переклад "повинен" передає сенс обов'язку. Переклад відображає правову вимогу позивача подати докази протягом певного терміну.

5. *"The court may grant an injunction to prevent further harm."*

"Суд може видати заборону для запобігання подальшим шкодам."

У цьому прикладі, модальне дієслово "may" в англійському тексті виражає можливість. Український переклад "може" передає цей сенс. Переклад відображає право суду видати заборону для запобігання подальшим шкодам.

6. *"The witness shall testify under oath."*

"Свідок повинен давати свідчення під присягою."

Модальне дієслово "shall" в англійському тексті виражає обов'язок. Український переклад "повинен" передає цей сенс. Переклад відображає юридичний обов'язок свідка давати свідчення під присягою.

Ці приклади ілюструють різноманітність перекладу модальних дієслів у юридичних текстах та необхідність уважного врахування контексту, щоб точно передати юридичні вимоги та сенс оригінального тексту.

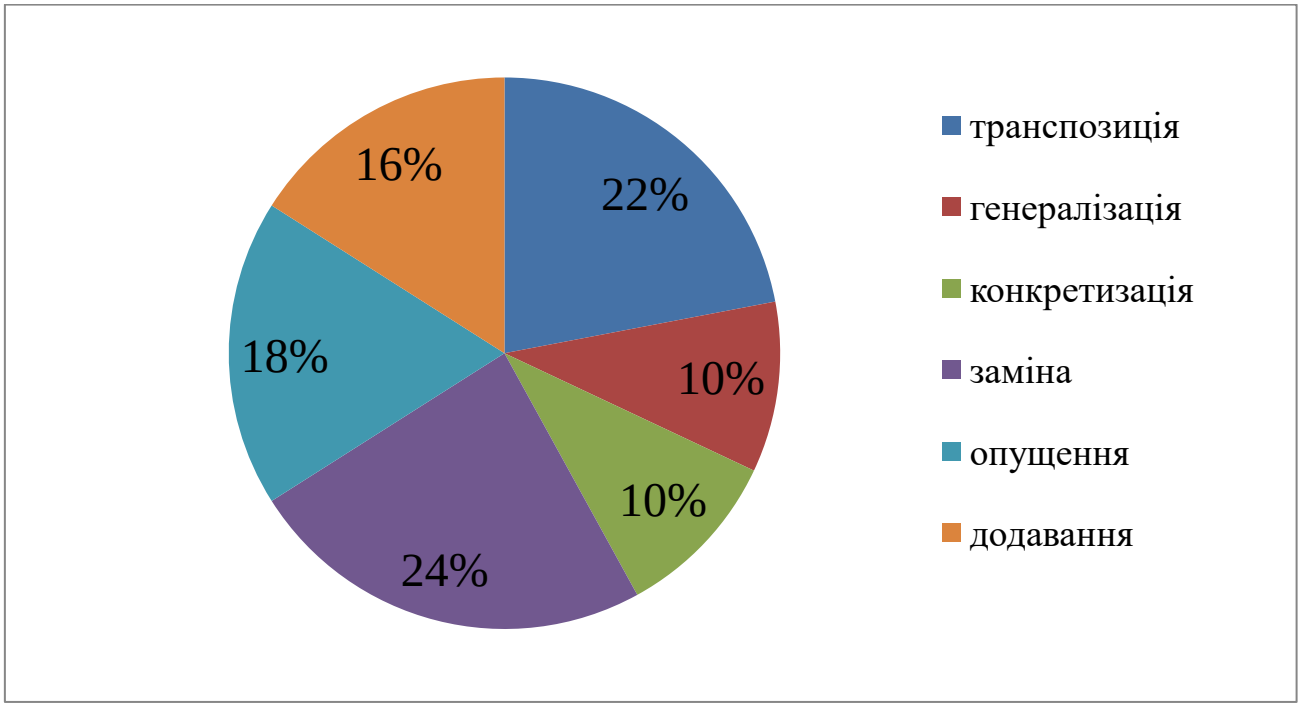

Стосовно граматичних трансформацій у 50 прикладах знайдено 9 випадків опущення, 12 випадків заміни, 8 випадків додавання, 5 випадків конкретизації, 5 випадків генералізації, 11 випадків транспозиції. Отже, транспозиція становить 22%, заміна 24%, додавання 16%, генералізація 10%, конкретизація 10%, а опущення 18%.

Висновки до Розділу 2

Переклад модальних слів та конструкцій в юридичних текстах може викликати ряд труднощів та вимагати вдумливості та точності. Одним з основних викликів є забезпечення відповідності перекладу правових термінів та юридичних концепцій між мовами. Переклад модальних слів часто вимагає уважного врахування контексту та специфіки кожного конкретного випадку.

Наприклад, українські еквіваленти модальних слів можуть мати свої відтінки значень, які не завжди збігаються з англійськими. Так, наприклад, переклад "should" може бути "повинен", "слід", "має", "бажаний", в залежності від контексту. Такі нюанси мовлення важливі для збереження

точності та відтворення інтенцій оригінального тексту. Додатково, у разі перекладу модальних слів українською мовою у юридичних текстах, де точність і однозначність мають велике значення, потрібно дотримуватися принципу максимальної юридичної відповідності, щоб уникнути непорозумінь та спотворень сенсу тексту. [10]

Більше того, переклад модальних слів може також потребувати урахування особливостей юридичних систем кожної мови. Наприклад, поняття "must" в англійській мові може вказувати на обов'язок, який є більш жорстким за "should", але в українському перекладі ці поняття можуть бути об'єднані або мати відмінні юридичні наслідки.

Отже, перекладачу потрібно мати глибокі знання не лише обох мов, але й юридичних термінів та концепцій, а також вміти враховувати контекст та специфіку тексту для забезпечення точного та адекватного перекладу модальних висловлювань в юридичних документах.

ВИСНОВКИ

Дослідження категорії модальності в правових текстах та її перекладного аспекту дозволило зробити декілька ключових висновків. По-перше, було зазначено, що модальність відіграє значну роль у юридичній мові, впливаючи на тлумачення та застосування законів.

По-друге, перекладацький аспект модальності в юридичних текстах висвітлює проблеми, з якими стикаються перекладачі, щоб точно передати нюанси модальності з однієї мови на іншу.

По-третє, дослідження підкреслило важливість урахування правового та культурного контекстів як вихідної, так і цільової мови під час процесу перекладу. Це передбачає не лише лінгвістичні міркування, але й розуміння правових систем і конвенцій обома мовами, щоб забезпечити точний і ефективний переклад.

Крім того, дослідження підкреслило необхідність для перекладачів використовувати такі стратегії, як перефразування, модуляція та пояснення, щоб належним чином передати модальність оригінального тексту. Крім того, використання юридичної термінології та конвенцій, характерних для цільової мови, може допомогти підвищити точність і ясність перекладеного тексту.

Нарешті, дослідження підкреслило важливість міждисциплінарної співпраці між лінгвістами, експертами з права та перекладачами для розробки ефективних стратегій обробки модальності в юридичному перекладі. Поєднуючи лінгвістичний аналіз із юридичною експертизою, фахівці-практики можуть створювати ресурси та вказівки, які допомагають у точному перекладі модальності різними мовами.

Дослідження підкреслило важливість постійного професійного розвитку для перекладачів, які працюють у юридичному середовищі. Це включає навчання юридичній термінології, системам порівняльного права та методам перекладу, специфічним для модальності. Постійне навчання та вдосконалення навичок є важливими для перекладачів, щоб орієнтуватися в

складних юридичних текстах і ефективно передавати модальність у своїх перекладах [20].

На завершення дослідження категорії модальності в юридичних текстах та її перекладацького аспекту підкреслює багатоаспектність юридичного перекладу. Це підкреслює потребу в тому, щоб перекладачі володіли не лише лінгвістичними знаннями, а й глибоким розумінням правових концепцій і культурних нюансів.

Загалом дослідження підкреслює складність модальності перекладу в юридичних текстах і необхідність для перекладачів глибоко розуміти як лінгвістичні, так і юридичні принципи для досягнення успішних результатів. Розуміючи тонкощі модальності та проблеми перекладу, перекладачі можуть прагнути створювати переклади, які зберігають юридичний намір і цілісність оригінального тексту в різних мовних і культурних контекстах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпалова, Г.О. Деонтологічна модальність як засіб вираження юридичної норми / Г.О. Безпалова // Філологічні науки. – 2014. – № 2 (8). – С. 135-139.
2. Волощук І.Г. Функціонування модально-орієнтованої лексики в англомовному діловому дискурсі // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Філологічні науки. — 2019. — Вип. 1. — С. 91-95.
3. Ільїна Т.В., Шкляр М.Ю. Деонтологічна модальність в текстах адвокатської реклами та її виявлення // Наукові записки НаУКМА. — 2016. — Т. 185. — С. 22-28.
4. Калашникова І.О. Лінгвістичний аналіз засобів вираження деонтологічної модальності в українських правових текстах // Молодий вчений. — 2016. — № 3 (35). — С. 303-305.
5. Карпінська О.В. Деонтологічний аспект функціонування модальних дієслів в українській мові // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. — 2004. — Вип. 41. — С. 205-212.
6. Кобозєва І. В. Лінгвістичні особливості правових текстів. - К.: Юрінком Інтер, 2007.
7. Кравець Н. В. Особливості вживання модальних дієслів в англійських правових текстах // Наукові записки НаУКМА. - 2016. - Т. 184: Право. - С. 68-71.
8. Марушко Т. В. Функціонування деонтем у сучасній українській мові // Філологічні студії: наук. журн. - 2015. - Вип. 13. - С. 137-144.
9. Палій, Т.А. Деонтологічна модальність в англомовних юридичних текстах: вибірковий аспект / Т.А. Палій // Мовознавчі дослідження. – 2016. – № 2. – С. 70-76.
10. Теорія і практика перекладу англійської науково-технічної літератури / За ред. В. І. Фіцеля. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2008.

11. Цимбалюк В.В. Модальність в українській та англійській юридичних мовах: порівняльний аспект // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. — 2018. — Т. 37. — С. 177-180.
12. Шевченко О.В. Юридична мова та особливості її функціонування в Україні та за кордоном // Наукові записки. Серія: Філологічні науки. — 2014. — Т. 120. — С. 155-159.
13. Щербак О. А. Деонтична модальність у правових текстах // Мовознавство. - 2010. - Вип. 3. - С. 60-65.
14. Яременко М.М. Модальність в сучасній англійській та українській юридичних мовах // Юридична Україна. — 2017. — № 2. — С. 61-65.
15. Bhatia, V.K. Analyzing genre: language use in professional settings / V.K. Bhatia. – London: Longman, 1993.
16. Chamon, L. The language of legal persuasion: a linguistic analysis of the Israeli legal discourse / L. Chamon. – Berlin: Springer, 2011.
17. Coates J. Modality. — Cambridge: Cambridge University Press, 1983.
18. Dirven R., Radden G. Concepts of modality. — Berlin: Mouton de Gruyter, 2004.
19. Frawley, W. Linguistic Semantics / W. Frawley. – Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 1992.
20. Gibbons, J. Language and the Law / J. Gibbons. – London: Longman, 1994.
21. Kennedy C. A guide to econometrics. — Cambridge, MA: MIT Press, 2008.
22. Krykun, Y. Modal verbs in legal English / Y. Krykun // The Science of the Humanities. – 2018. – Vol. 4, Issue 24. – P. 29-34.
23. Leech G.N. Principles of pragmatics. — London: Longman, 1983.
24. Lyons, J. Semantics / J. Lyons. – Cambridge: Cambridge University Press, 1977.
25. Matsumoto, Y. Modal expressions in legal language / Y. Matsumoto // Intercultural Communication Studies. – 2012. – Vol. 21, No. 3. – P. 69-80.

26. Mellinkoff D. Legal language: an introduction. — Oxford: Oxford University Press, 2011.
27. Mellinkoff, D. Legal language: an introduction / D. Mellinkoff. – Oxford: Oxford University Press, 2011.
28. Palmer, F.R. Modality and the English Modals / F.R. Palmer. – London: Longman, 2001.
29. Quirk, R. A Comprehensive Grammar of the English Language / R. Quirk [et al.]. – London: Longman, 1985.
30. Tiersma, P.M. Legal language / P.M. Tiersma. – Chicago: The University of Chicago Press, 2000.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Європейська конвенція з прав людини, Рада Європи. Міжнародний документ. Протокол від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
2. Конвенція про права дитини, ООН. Міжнародний документ від 20.11.1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/995_021?lang=uk#Text
3. Convention on the Rights of the Child. URL: https://www.ohchr.org/en/instrumentsmechanisms/instruments/convention-rights-child
4. Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax.
5. Council Directive 2008/117/EC of 16 December 2008 amending Directive 2006/112/EC on the common system of value added tax to combat tax evasion connected with intra-Community transactions.
6. Decision (EU) 2016/1021 of the European Parliament of 8 June 2016 on setting up a Committee of Inquiry to investigate alleged contraventions and maladministration in the application of Union law in relation to money

laundering, tax avoidance and tax evasion, its powers, numerical strength and term of office.

7. European Convention on Human Rights. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Convention_ENG
8. Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of The Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code.

ДОДАТОК

№	Англійською мовою	Переклад	Вид трансформації
1	no Member State shall impose	жодна держава-член не оподатковує	Опущення
2	Member States shall lay down detailed rules	держави-члени встановлюють детальні правила	Опущення
3	means of transport shall be regarded as new in the cases	транспортні засоби розглядаються як нові у випадках	Опущення
4	this Directive shall not apply to the following territories	Директива не застосовується до таких територій	Опущення
5	interest or royalty shall be exempt from any taxes	відсотки і роялті звільняються від оподаткування	Опущення
6	On 2 March 2012, the Venice Commission organised, under the auspices of the UK Chairmanship of the Committee of Ministers of the Council of Europe, in co-operation with the Foreign and Commonwealth Office of the United Kingdom and the Bingham Centre	2 березня 2012 р. Венеційська Комісія – за сприяння Великої Британії як держави, що головувала в Комітеті міністрів Ради Європи, у співпраці з Міністерством закордонних справ і у справах Співдружності Сполученого Королівства та з Центром Бінґема в питаннях правовладдя (Bingham	Додавання

	for the Rule of Law, a conference on “The Rule of Law as a practical concept”.	Centre for the Rule of Law) – організувала конференцію на тему «Правовладдя як практична ідея»	
7	The Venice Commission wishes to acknowledge the contribution of the Bingham Centre for the Rule of Law, notably for the compilation of the selected standards in part III	Венеційська Комісія є вдячною Центрові Бінґема, зокрема за складання переліку вибраних стандартів, наведеного в частині III	Опущення
8	The Commission also wishes to thank the secretariats of the Consultative Council of European Judges (CCJE), the European Commission against Racism and Intolerance (ECRI), the Framework Convention for the Protection of National Minorities and the Group of States against Corruption (GRECO), as well as of OSCE/ODIHR and of the European Union	Комісія також висловлює вдячність за співпрацю секретаріатам Європейської ради європейських суддів (CCJE), Європейської комісії з подолання расизму і нетерпимості (ECRI), Рамкової Конвенції щодо захисту національних меншин та Групі держав з подолання корупції (GRECO), а також БДІПЛ ОБСЄ та Агенції Європейського Союзу із засадничих прав (FRA).	Додавання

	Agency for Fundamental Rights (FRA) for their co-operation.		
9	Supremacy of the law	Ієрархічна вищість приписів актів права	Додавання
10	Does the action of the executive branch conform with the Constitution and other laws?	Чи дії виконавчої влади відповідають Конституції та іншим приписам права?	Конкретизація
11	Are regulations adopted without delay when required by legislation?	Чи ухвалення підзаконних актів відбувається без затримки, якщо того вимагає законодавство?	Додавання
12	Does such judicial review also apply to the acts and decisions of independent agencies and private actors performing public tasks?	Чи застосовується щодо актів і рішень, що їх ухвалюють незалежні агенції та суб'єкти приватного сектору, які виконують публічні функції?	Додавання
13	Is effective legal protection of individual human rights vis-à-vis infringements by private actors guaranteed?	Чи ґарантовано дієвий юридичний захист індивідуальних людських прав від їх порушення суб'єктами приватного сектору?	Додавання
14	Furthermore, public	До того ж, органи публічної	Конкретизація

	authorities must actively safeguard the fundamental rights of individuals vis-à-vis other private actors.	влади мають в активний спосіб охороняти засадничі права особи від їх порушення іншими приватними суб'єктами.	
15	The principle pacta sunt servanda (agreements must be kept) is the way in which international law expresses the principle of legality. It does not deal with the way in which international customary or conventional law is implemented in the internal legal order, but a State "may not invoke the provisions of its internal law as justification for its failure to perform a treaty" or to respect customary international law.	Принцип pasta sunt servanda (договорів слід дотримуватися) є способом, у який міжнародне право виражає принцип законності. Він не визначає способу, в який міжнародне звичаєве право чи міжнародне договірне право має бути реалізовано в рамках внутрішнього юридичного порядку, але держава «не може покликатись на приписи свого внутрішнього права для виправдання невиконання нею договору» чи недодержання звичаєвого міжнародного права.	Конкретизація
16	Unlimited powers of the executive are, de jure or de facto, a central feature of absolutist and	Необмежені повноваження виконавчої влади є de jure або de facto головною характерною ознакою	Конкретизація

	dictatorial systems. Modern constitutionalism has been built against such systems and therefore ensures supremacy of the legislature.	абсолютистських і диктаторських систем. Сучасний конституціоналізм постав на противагу таким системам і тому забезпечує верховенство органу законодавчої влади.	
17	The security of the State and of its democratic institutions, and the safety of its officials and population, are vital public and private interests that deserve protection and may lead to a temporary derogation from certain human rights and to an extraordinary division of powers.	Безпека держави та її демократичних ін ститутів, а також безпечність її посад овців і населення становлять життєві інтереси суспільного і приватного характеру, що заслуговують на захист і можуть спричиняти тимчасовий відступ від певних людських прав та запровадження екстраординарного розподілу повноважень.	Додавання
18	However, emergency powers have been abused by authoritarian governments to stay in power, to silence the opposition and to restrict human rights in general. Strict limits on the duration,	Утім, автократичні правління зловживали надзвичайними повноваженнями, аби залишитись при владі, присилувати опозицію на мовчання та обмежити людські права взагалі. Тому так важливі суворі	Додавання

	circumstance and scope of such powers is therefore essential.	обмеження щодо тривалості, умов та обсягу таких повноважень.	
19	State security and public safety can only be effectively secured in a democracy which fully respects the Rule of Law.	Державна безпека та суспільна безпечність можуть бути здобуті в дієвий спосіб лише за демократії, яка цілком і повністю оберігає правовладдя	Генералізація
20	This requires parliamentary control and judicial review of the existence and duration of a declared emergency situation in order to avoid abuse	Це вимагає парламентського контролю і судового нагляду щодо дії та тривалості оголошеного надзвичайного стану, аби запобігти зловживанню.	Генералізація
21	A first version of a checklist to evaluate the State of the Rule of Law in single States was appended to this report.	Додатком до цієї доповіді стала перша версія мірила – контрольного переліку питань, щоб оцінити стан правовладдя в окремішній державі.	Заміна
22	There are several differences in the details, but nonetheless there is a trend to expand the scope of civil and political rights,	Попри наявність певних відмінностей у дрібницях, усе ж таки існує тенденція до розширення обсягу громадянських і політичних прав, головним чином	Заміна

	especially by acknowledging positive obligations of the State to guarantee effective legal protection of human rights visà-vis private actors.	шляхом визнання позитивних обов'язків держави забезпечувати дієвий юридичний захист людських прав від зазіхань із боку суб'єктів приватного сектору	
23	This Checklist could be a very important tool to assist in the qualitative measurement of Rule of Law indicators in the context of the SDGs.	Пропонований документ – Мірило – міг би бути дуже важливим інструментом, що допомагає вимірювати якісні показники правовладдя в контексті Цілей сталого розвитку.	Заміна
24	It is not within the mandate of the Venice Commission to proceed with Rule of Law assessments in given countries on its own initiative; however, it is understood that when the Commission, upon request, deals with Rule of Law issues within the framework of the preparation of an opinion relating a given country, it will base its	Не в компетенції Венеційської Комісії здійснювати за власною ініціативою оцінювання правовладдя у певній країні. Проте мається на увазі, що коли Комісія – за відповідним запитом – має справу з питаннями правовладдя в рамках підготовки висновку щодо певної країни, то в межах своєї компетенції вона будуватиме свій аналіз на основі параметрів, що їх	Заміна

	analysis on the parameters the of checklist within the scope of its competence.	містить Мірило.	
25	The Rule of Law is thus one of the three intertwined and partly overlapping core principles of the Council of Europe, with democracy and human rights.	Таким чином, правовладдя є одним із трьох – поряд із демократією та людськими правами – стрижневих принципів Ради Європи, що переплітаються та частково збігаються один з одним.	Заміна
26	The defendant shall provide full cooperation with the investigation	Повинен бути забезпечений повний взаємодія відповідача з розслідуванням	Транспозиція
27	The parties hereby agree to waive any and all claims arising from this contract	Сторони на цьому етапі погоджуються відмовитися від усіх претензій, що виникають з цього контракту	Транспозиція
28	The court shall have exclusive jurisdiction over any disputes arising from this agreement	Суд буде мати виключну юрисдикцію у відношенні будь-яких спорів, які виникають з цього договору	Транспозиція
29	The parties hereby agree to abide by the terms and conditions of this	Сторони згодні дотримуватися умов цього договору	Заміна

	agreement		
30	The parties shall indemnify each other for any losses incurred	Сторони повинні забезпечити взаємне відшкодування будь-яких збитків, заподіяних	Транспозиція
31	The contract shall terminate upon completion of the project	Договір припиняється після завершення проекту	Генералізація
32	The defendant must appear in court on the specified date	Відповідач повинен з'явитися в суді у вказану дату	Генералізація
33	The parties agree to resolve any disputes through arbitration	Сторони погоджуються вирішувати будь-які спори шляхом арбітражу	Генералізація
34	The agreement shall be governed by the laws of the state of New York	Договір буде регулюватися законами штату Нью-Йорк	Транспозиція
35	The court shall have jurisdiction over any disputes arising from this contract	Суд буде мати право розглядати будь-які спори, що виникають з цього контракту	Заміна
36	The defendant hereby waives all rights to appeal the court's decision	Відповідач відмовляється від усіх прав на оскарження рішення суду.	Заміна
37	The parties agree to settle any disputes through mediation if	Сторони погоджуються вирішувати будь-які спори шляхом медіації у разі	Заміна

	negotiations fail	невдалих переговорів	
38	The court may grant injunctive relief if it deems necessary	Суд може надати запобіжний захист, якщо вважає це необхідним	Транспозиція
39	The plaintiff shall bear all legal expenses incurred during the lawsuit	Позивач несе всі юридичні витрати, понесені під час судового процесу	Заміна
40	The agreement shall be considered null and void if any provision is found to be unenforceable	Договір буде вважатися недійсним, якщо будь-яка умова виявиться невиконуваною	Заміна
41	The court may impose sanctions for failure to comply with its orders	Суд може застосовувати санкції за порушення власних розпоряджень	Заміна
42	Any amendments to this contract must be made in writing and signed by both parties	Будь-які поправки до цього контракту повинні бути зроблені у письмовій формі та підписані обома сторонами	Транспозиція
43	The plaintiff has the burden of proof in this case	На позивача лежить обов'язок довести свою правоту у цьому випадку	Транспозиція
44	The parties agree to submit to the exclusive jurisdiction of the courts in New York	Сторони погоджуються підпорядкуватися виключній юрисдикції судів у Нью-Йорку	Заміна
45	The defendant hereby	Відповідач підтверджує	Опущення

	acknowledges receipt of the summons	отримання повістки	
46	This agreement constitutes the entire understanding between the parties	Цей договір становить повне розуміння між сторонами	Транспозиція
47	The court hereby orders a temporary injunction against the defendant	Суд видає тимчасовий наказ про заборону для відповідача	Опущення
48	The lease agreement shall be effective upon signing by both parties	Договір оренди набирає чинності з моменту підписання обома сторонами	Транспозиція
49	The parties agree to waive any and all claims arising from this agreement	Сторони погоджуються відмовитися від будь-яких претензій, що виникають з цього договору	Опущення
50	Furthermore, public authorities must actively safeguard the fundamental rights of individuals vis-à-vis other private actors.	До того ж, органи публічної влади мають в активний спосіб охороняти засадничі права особи від їх порушення іншими приватними суб’єктами.	Конкретизація

РЕЗЮМЕ

Дослідження заглиблюється в складну сферу модальності в юридичних текстах, особливо зосереджуючись на її перекладацькому аспекті. Модальність, мовне явище, яке виражає ставлення мовця до правдивості чи необхідності пропозиції, відіграє вирішальну роль у юридичному дискурсі, впливаючи на тлумачення та застосування законів. Дослідження вивчає, як модальність проявляється в юридичних текстах у різних мовах і культурах, досліджуючи проблеми та стратегії, пов’язані з точним перекладом модальних виразів, зберігаючи юридичну точність і цілісність. Аналізуючи різні тематичні дослідження та лінгвістичні теорії, дослідження має на меті покращити наше розуміння модальності юридичного перекладу, пропонуючи розуміння ефективних стратегій перекладу та сприяючи міжкультурній комунікації та правовій гармонізації.

Ключові слова: юридичний текст, переклад, категорія модальності.